Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002-1054, Artikelnummer 2026-11-10503
Utgivare: Chefsjurist Pär Ödman, Socialstyrelsen

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för barn eller ungdomar enligt LSS;

HSLF-FS 2026:35

Utkom från trycket den 5 november 2026

beslutade den 27 oktober 2026.

Socialstyrelsen föreskriver följande med stöd av 13 och 14 §§ förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade och beslutar följande allmänna råd.

1 kap. Inledande bestämmelser

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter ska tillämpas av

1. de nämnder som beslutar om insatsen bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet enligt 9 § 8 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och
2. den som bedriver verksamhet i form av bostad med särskild service enligt 9 § 8 LSS.

Begreppsförklaringar

2 § I dessa föreskrifter och allmänna råd avses med

omvårdnad	individuellt anpassat stöd av praktisk eller vägledande natur i den dagliga livsföringen som behövs för att tillgodose ett barns eller en ungdoms fysiska, psykiska och sociala behov
barn	en person som inte har fyllt 18 år och som får insatsen
ungdom	en person som har fyllt 18 år och som får insatsen

2 kap. Ledningssystem

1 § Av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår det att den som bedriver verksamhet enligt LSS ansvarar för att det finns de processer och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet.

2 § Den som bedriver verksamhet i form av bostad med särskild service för barn eller ungdomar enligt 9 § 8 LSS ska fastställa rutiner för att fortlöpande identifiera, förebygga och åtgärda olycksrisker i boendemiljön.

3 kap. Bostadens utformning

1 § En bostad med särskild service för barn eller ungdomar enligt 9 § 8 LSS ska utformas så att varje barn och ungdom tillförsäkras en boendemiljö som är säker och trygg. Både inomhus- och utomhusmiljön ska vara anpassad utifrån varje barns och ungdoms behov.

Allmänna råd

Bostaden bör utformas så att
- barnen och ungdomarna kan påkalla personalens uppmärksamhet på ett enkelt sätt,
- alla utrymmen är tillgängliga och kan användas utan svårigheter för den som är beroende av förflyttningshjälpmedel, och
- den stimulerar till lek och rekreation.

Att leva som andra enligt 5 § LSS

Allmänna råd

För att undvika en institutionsliknande miljö bör bostaden
- inrymmas i ett bostadshus i ett område avsett för bostäder,
- utformas och utrustas så hemlikt som möjligt, och
- lokaliseras utan nära anslutning till andra boendeformer eller verksamheter som bedrivs med stöd av LSS eller socialtjänstlagen (2025:400). Sådana verksamheter kan till exempel vara korttidsvistelse, bostad med särskild service för vuxna, daglig verksamhet eller särskilda boendeformer för äldre.

I bostaden bör två till fyra barn och ungdomar bo.

Om syftet med insatsen är att möjliggöra skolgång på annan ort kan fler än fyra barn och ungdomar bo tillsammans, under förutsättning att var och en tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Barn och ungdomar som väsentligt skiljer sig åt i ålder och mognad bör i regel inte bo tillsammans.

4 kap. Utformning av insatsen

Val av bostad

1 § Nämnden ska inför verkställighet av insatsen ta hänsyn till det barn eller den ungdom som på grund av sin funktionsnedsättning har svårt att ha många relationer och därför behöver bo med ett begränsat antal personer.

Inflytande och medbestämmande

2 § Bestämmelser om att den enskilde i största möjliga utsträckning ska ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges finns i 6 § LSS.

Bestämmelser om att barnet ska få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter när en insats rör ett barn och att barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad finns i 8 § LSS.

3 § Den som förestår verksamheten ska se till att varje barn och ungdom

1. får individanpassat kommunikativt och kognitivt stöd,
2. får information om genomförandet av insatsen,
3. uppmuntras att framföra sina åsikter, och
4. uppmuntras att utöva sitt inflytande och medbestämmande.

4 § När insatsen gäller ett barn, ska den som förestår verksamheten se till att personalen regelbundet har kontakt med barnets vårdnadshavare för att underlätta deras inflytande och medbestämmande. Detta gäller under förutsättning att det inte finns hinder enligt bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller tystnadsplikt i LSS.

Omvårdnad

Vad som ingår i omvårdnaden

5 § För det barn eller den ungdom som behöver det, ska omvårdnaden omfatta stöd och hjälp med att

1. göra den dagliga tillvaron begriplig, förutsägbar och trygg,
2. äta, dricka och förflytta sig,
3. sköta personlig hygien och klä sig,
4. kommunicera,
5. göra läxor, leka och ägna sig åt intressen,
6. vara delaktig i vardagliga göromål,
7. vara med i sociala sammanhang,
8. upprätthålla kontakt med föräldrar, övrig familj och vänner, och
9. planera sin framtid.

Planering av omvårdnaden

6 § Den som förestår verksamheten ska se till att omvårdnaden i största möjliga utsträckning planeras tillsammans med såväl barnet som med barnets vårdnadshavare.

För ungdomar ska den som förestår verksamheten se till att omvårdnaden i största möjliga utsträckning planeras tillsammans med ungdomen och i lämplig utsträckning tillsammans med ungdomens ställföreträdare.

Om vårdnadshavaren, barnet eller ungdomen inte kan delta i planeringen, ska skälen till detta dokumenteras.

Utformning av omvårdnaden

7 § Omvårdnaden ska kontinuerligt anpassas så att den svarar mot varje barns eller ungdoms behov och aktuella situation och ges

1. med respekt för barnets eller ungdomens fysiska och psykiska integritet,
2. så att barnet eller ungdomen kan utvecklas fysiskt, psykiskt och socialt, och
3. så att barnet eller ungdomen kan känna sig trygg.

Omvårdnaden ska också bidra till att barnets eller ungdomens självkänsla och tilltro till den egna förmågan stärks.

Polisanmälan och skydd

8 § Om det finns en misstanke om att ett barn har utsatts för brott som avses i 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken eller i lagen (1982:316) om förbud mot könsstympning av kvinnor och oskuldsingrepp på kvinnor ska den som förestår verksamheten skyndsamt göra en polisanmälan om det inte strider mot barnets bästa. Om det inte är olämpligt och det inte finns hinder för det enligt bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller

tystnadsplikt i LSS ska föreståndaren först samråda med barnet och barnets vårdnadshavare.

9 § Omvårdnaden ska med utgångspunkt från barnets eller ungdomens individuella behov innefatta uppgiften att skydda barnet eller ungdomen från skador och olyckor samt från att skada andra. Barnet eller ungdomen ska även skyddas från att utsättas för våld eller andra övergrepp.

Allmänna råd

Den som förestår verksamheten bör se till att det görs en individuell bedömning av varje barns och ungdoms behov av skydd från skador och olyckor med utgångspunkt i ålder, mognad och andra individuella förutsättningar. Bedömningen bör göras bland annat i förhållande till boendets lokaler, utrustning och lokalisering.

Om det finns en misstanke om att ett barn har utsatts för andra brott än de som anges i 8 § eller om det är en ungdom som misstänks ha blivit utsatt för brott bör den som förestår verksamheten, om det inte är olämpligt, skyndsamt göra en polisanmälan. Detta gäller under förutsättning att det inte finns hinder enligt bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller tystnadsplikt i LSS. Om det inte är olämpligt bör föreståndaren först samråda med barnet eller ungdomen och barnets vårdnadshavare eller ungdomens ställföreträdare. Detta gäller under förutsättning att det inte finns hinder enligt bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen eller tystnadsplikt i LSS.

Hälsa

10 § Omvårdnaden ska innefatta uppgiften att vaka över barnets eller ungdomens hälsa samt att se till att barnet eller ungdomen får kontakt med och hjälp att besöka den hälso- och sjukvård och tandvård som han eller hon behöver.

I omvårdnaden ska det också ingå att vägleda barnet eller ungdomen till hälsofrämjande levnadsvanor i den utsträckning barnet eller ungdomen behöver det. Vägledningen ska utgå från barnets eller ungdomens rätt till självbestämmande.

11 § Bestämmelser om egenvård finns i lagen (2022:1250) om egenvård.

12 § Om personalen inte kan hjälpa till med egenvård på ett säkert sätt ska den som förestår verksamheten omedelbart kontakta den vårdgivare som ansvarar för hälso- och sjukvården eller tandvården av barnet eller ungdomen. Detta gäller under förutsättning att det inte finns hinder enligt bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller tystnadsplikt i LSS.

Samarbete

13 § Den som bedriver verksamheten ska se till att initiativ tas till samarbete med myndigheter och andra relevanta aktörer för att säkerställa att det finns en kontinuitet i och helhetssyn på det samlade stöd som ges till det enskilda barnet eller den enskilda ungdomen. Detta gäller under förutsättning att det inte finns hinder enligt bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller tystnadsplikt i LSS.

5 kap. Personalen

Personalens kompetens

1 § I Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2014:2) om kunskaper hos personal som ger stöd, service eller omsorg enligt SoL och LSS till personer med funktionsnedsättning anges vilka kunskaper och förmågor personalen i bostad med särskild service för barn eller ungdomar enligt 9 § 8 LSS minst bör ha.

2 § I en bostad med särskild service för barn eller ungdomar enligt 9 § 8 LSS ska personalen ha kunskaper om

1. verksamhetens mål och arbetssätt,
2. konsekvenserna av de funktionsnedsättningar som barnen och ungdomarna har,
3. barns och ungdomars utveckling samt fysiska, psykiska och sociala behov,
4. etiskt förhållningssätt och respektfullt bemötande, och
5. hur utmanande beteende kan förebyggas.

3 § I 3 § förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade anges att det ska finnas en person med lämplig utbildning som förestår verksamheten samt den personal som i övrigt behövs för en ändamålsenlig verksamhet.

Den som förestår verksamheten

4 § Den som förestår verksamheten ska ha den sammantagna kompetens som behövs för att kunna leda, utveckla och följa upp verksamheten.

Den som förestår verksamheten ska även ha

1. en högskoleutbildning som är relevant för verksamheten,
2. erfarenhet av liknande verksamhet eller arbete med målgruppen, och
3. personlig lämplighet.

Allmänna råd

Högskoleutbildningen bör omfatta minst 180 högskolepoäng.

Övrig personal

5 § Den övriga personalen i en bostad med särskild service för barn eller ungdomar enligt 9 kap. 8 § LSS ska ha den utbildning, den erfarenhet och den personliga lämplighet som behövs för att kunna utföra sina arbetsuppgifter.

6 § Den övriga personalens sammantagna kompetens vad gäller utbildning och erfarenhet ska ge förutsättningar för att tillgodose de specifika behov av omvårdnad och service som varje barn och ungdom i bostaden har.

Allmänna råd

Utöver föreståndaren bör minst en fjärdedel av den personal som ger omvårdnad och service ha en relevant eftergymnasial examen inom funktionshindersområdet. En sådan examen kan vara från en utbildning till stödpedagog.

Introduktion

7 § Den som bedriver verksamheten ska se till att personalen får den introduktion som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter.

Allmänna råd

Introduktionen bör bland annat förmedla kunskap om

- verksamhetens mål och arbetssätt,
- vilka rutiner som finns i verksamheten,
- konsekvenserna av de funktionsnedsättningar som barnen och ungdomarna har,
- vilka behov som varje barn och ungdom har,

– etiskt förhållningssätt och respektfullt bemötande, och
– hur utmanande beteende kan förebyggas.

Handledning och kompetensutveckling

8 § Den som bedriver verksamheten ska se till att personalen får den handledning och den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter.

Bemanning

9 § Den som föreståt verksamheten ska vara närvarande i tillräckligt stor utsträckning för att kunna ansvara för
att arbetet organiseras och leds så att varje barn och ungdom tillförsäkras goda levnadsvillkor.

10 § Den som bedriver verksamheten ska säkerställa att det finns tillräckligt med personal för att tillgodose varje barns och ungdoms behov av

1. omvårdnad, trygghet och säkerhet dygnet runt, och
2. fritids- och kulturaktiviteter.

6 kap. Uppföljning och avslut av insats

Uppföljning

1 § I 15 § 11 LSS finns bestämmelser om att det till kommunens uppgifter hör att anmäla till Inspektionen för vård och omsorg om det

1. finns anledning att anta att en verksamhet bedrivs utan sådant tillstånd som krävs enligt 23 § första stycket LSS,
2. kan ifrågasättas om en tillståndshavare är lämplig enligt 23 § LSS, eller
3. uppmärksammas allvarliga brister i en verksamhet där tillstånd krävs enligt 23 § första stycket LSS.

2 § När den nämnd som har beslutat om insatsen följer upp att den som får insatsen tillförsäkras goda levnadsvillkor ska uppföljningen alltid omfatta hur barnet eller ungdomen får

1. kontakt med och hjälp att besöka den hälso- och sjukvård och tandvård som han eller hon behöver, och
2. utöva inflytande och självbestämmande.

Allmänna råd

Uppföljningen bör göras regelbundet och med utgångspunkt från nämndens uppdrag till utföraren eller från en genomförandeplan eller motsvarande.

Avslut av insats

3 § Den nämnd som har beslutat om insatsen ska i god tid tillsammans med ungdomen planera för tiden efter insatsen.

Allmänna råd

Nämnden bör planera för sysselsättning, bostad och andra insatser som ungdomen kan behöva.

Den som har avslutat sin gymnasieutbildning bör inte bo i en bostad med särskild service för barn eller ungdomar.

---

1. Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 mars 2027.

2. De allmänna råden gäller från och med den 1 juli 2029 i fråga om allmänna råd till 5 kap. 6 § och i övrigt från och med den 1 mars 2027.

3. Genom författningen upphävs Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:6) om bostad med särskild service för barn eller ungdomar enligt LSS.

Socialstyrelsen

URBAN LINDBERG

Cecilia Östergren

HSLF-FS kan laddas ned eller beställas via
Socialstyrelsens publikationsservice
webb: www.socialstyrelsen.se/publikationer
e-post: publikationsservice@socialstyrelsen.se

Ljungbergs Tryckeri i Klippan AB